

Степан Ганджа,
*аспірант кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності,
спеціальності 231 соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Тарас Кульчицький,
*доктор філософії, Ph.D в галузі права,
старший викладач кафедри кібербезпеки
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВПО В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Аналізується питання щодо необхідності надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам (ВПО) в Україні, що визначається складними суспільно-політичними умовами, які призвели до їх переміщення. У дослідженні конкретизовано актуальні проблеми соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні в сфері соціального забезпечення. Виокремлено основні аспекти соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в сфері соціального забезпечення.

***Ключові слова:** внутрішньо переміщені особи (ВПО), соціальна підтримка, соціальне забезпечення, соціальні послуги, принципи, проблеми.*

Основи надання соціальних послуг в Україні базуються на принципах соціальної допомоги та захисту, які закріплені в законодавстві, при цьому основними принципами надання соціальних послуг є гуманізм, соціальна справедливість, довіра, повага до гідності людини, індивідуальний підхід до потреб та інтересів кожного клієнта, зокрема такої вагомій категорії як внутрішньо переміщені особи. Важливою складовою є принцип доступності та рівності у доступі до соціальних послуг для всіх категорій населення, незалежно від їхнього соціального статусу, матеріального стану чи інших обставин. Окрім того, принцип професіоналізму передбачає використання кваліфікованих працівників у

сфері соціальної роботи, які мають відповідну освіту та досвід роботи з людьми в складних життєвих ситуаціях.

Важливим є те, що організація надання соціальних послуг ґрунтується на принципі комплексності та інтегрованості, що передбачає поєднання різних видів допомоги та послуг для досягнення максимального ефекту у вирішенні проблем клієнтів. Також важливим є принцип конфіденційності, що забезпечує захист особистої інформації клієнтів та їхню приватність [6, с. 135; 8; 9].

Актуальним у даному контексті є окремі питання необхідності надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам (ВПО) в Україні, що визначається складними суспільно-політичними умовами, які призвели до їх переміщення. ВПО потребують підтримки та захисту, оскільки вони змушені були залишити свої домівки через збройний конфлікт, тимчасову окупацію, насильство, порушення прав людини та надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру [1; 2].

Окремі з основних причин, що підкреслюють необхідність надання соціальних послуг цій групі, включають: *підтримку в адаптації*, адже ВПО потребують допомоги у встановленні в новому місці проживання, отриманні освіти, здобутті нових навичок та здібностей для успішної адаптації до нового середовища; *забезпечення базових потреб*, що обіймає - доступ до житла, медичної допомоги, освіти, засобів до існування та інших основних потреб є критично важливим для ВПО; *психологічну підтримку*, адже ВПО потребують психологічної підтримки для подолання травм та стресу, пов'язаних зі зміною місця проживання та пережитими подіями; *правовий захист*, що надання юридичної допомоги ВПО для захисту їхніх прав та інтересів у новому місці проживання; *соціальна інтеграція*, яка націлена на допомогу у включенні ВПО у соціальне життя та забезпеченні можливостей для їхньої участі в громадському житті [5; 7, с.127-130].

Надання цих послуг може сприяти покращенню якості життя ВПО та допомогти їм успішно інтегруватися в нові умови життєдіяльності.

Звернемо увагу, що в процесі аналізу наукових розвідок з нашого дослідження, ми виокремили актуальні проблеми соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні в сфері соціального забезпечення, що включають:

- недостатність ресурсів, що характеризується браком коштів та інших ресурсів на місцевому рівні і ускладнює надання необхідної соціальної допомоги ВПО;
- слабка координація дій різних державних інститутів, що визначається недостатньою співпрацею між різними урядовими та недержавними організаціями і може призвести до недосягнення максимальних результатів у наданні підтримки;
- потреба у житлі, адже значна кількість ВПО зустрічається з проблемою забезпечення житлом;
- малодієва соціальна інтеграція ВПО в нові громади та забезпечення їхньої участі у соціальному житті;
- активне забезпечення правового захисту ВПО, включаючи доступ до правосуддя та захист від дискримінації, що є важливим аспектом соціальної підтримки;
- погіршення психічного стану, як результат отриманих травм та стресу, пов'язані з конфліктом та переміщенням, можуть призвести до погіршення психічного стану ВПО, що потребує додаткової психологічної підтримки.

Зауважимо, що розв'язання цих проблем потребує спільних зусиль уряду, міжнародних та недержавних організацій, щоб забезпечити адекватну та ефективну підтримку ВПО в Україні.

На сучасному етапі вельми необхідна соціальна підтримка внутрішньо переміщеним особам (ВПО) в сфері соціального забезпечення, яка повинна включати різнопланові заходи та програми, спрямовані на

забезпечення їхніх базових потреб та покращення якості життя. Основні аспекти цієї підтримки повинні включати: якісні соціальні послуги, багатоаспектне медичне забезпечення, різнопланову матеріальну допомогу, кваліфіковану юридичну допомогу, унормоване житлове забезпечення, професійну реабілітацію та інтеграцію на ринок праці. Усі зазначені заходи полегшать соціальну адаптації ВПО та унормують їх життєдіяльність в складних в складних умовах ведення воєнних дій в Україні.

Перспективами подальших розвідок дослідження проблеми формування системи роботи соціального працівника у представництві інтересів внутрішньо переміщених осіб.

Список використаних джерел:

1. Внутрішньо переміщені особи : за даними УВКБ ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unhcr.org.ua>
2. Державна політика України щодо внутрішньо переміщених осіб у контексті виконання угоди про асоціацію. [https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/5th CSP UA report IDPs ukr.pdf](https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/5th_CSP_UA_report_IDPs_ukr.pdf)
3. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». №1706-VII від 20.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
4. Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 р. №2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
5. Кульчицький Т. Р. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Журнал Київського університету ринкових відносин: економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. № 4 (4). С.348-358.
6. Надрага В. І. Проблеми вимушеної внутрішньої міграції населення в контексті концепції «суспільства ризику». *Український соціум*. 2015. №1 (52). С. 134–141.
7. Петришин Л. Й. Основні аспекти соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами у громаді. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія . Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 221 с./ С. 127-145.
8. Руководящие принципы по вопросу о перемещении лиц внутри страны, 1998 г. Конвенции и соглашения ООН. URL:http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/internal_displacement_principles.shtml.

9. Стратегія інтеграції внутрішніх переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення не період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лист. 2017 р. № 909-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2017-p#Text> (дата звернення: 20.12.2022).

Вікторія Гураль

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

Науковий керівник: Галина Лещук,

доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
Університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА РЕЗИДЕНЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПИСЬМЕННИКІВ, ЯКІ ВОЮВАЛИ

У статті розкрито сутність літературно-мистецької резиденції як інструменту реабілітації письменників-комбатанів. Описані різні види відновлення для ветеранів ЗСУ: фізичне, ігрове, психологічне, дружнє, родинне, енімал, соціальне, освітнє та бізнес-відновлення. Зазначено, що літературно-мистецька резиденція включає в себе такі види реабілітації: психологічна, соціальна та професійна із стаціонарним типом санаторного характеру.

Ключові слова: літературно-мистецька резиденція, письменники-військові, реабілітація.

Багатовікова експансія росії триває і досі. Десятилітню війну, її жорстокість і жах сучасна цивілізація не може сприйняти й дотепер. Тисячі військових, що захищають суверенітет України, потребують допомоги не лише в зоні бойових дій, а й у тилу. Реабілітація для військових є надзвичайно важливим етапом, адже від способу її організації буде залежати подальше їхнє життя.

Сучасні реабілітологи виділяють такі види відновлення для ветеранів ЗСУ: фізичне, ігрове, психологічне, дружнє, родинне, енімал, соціальне,